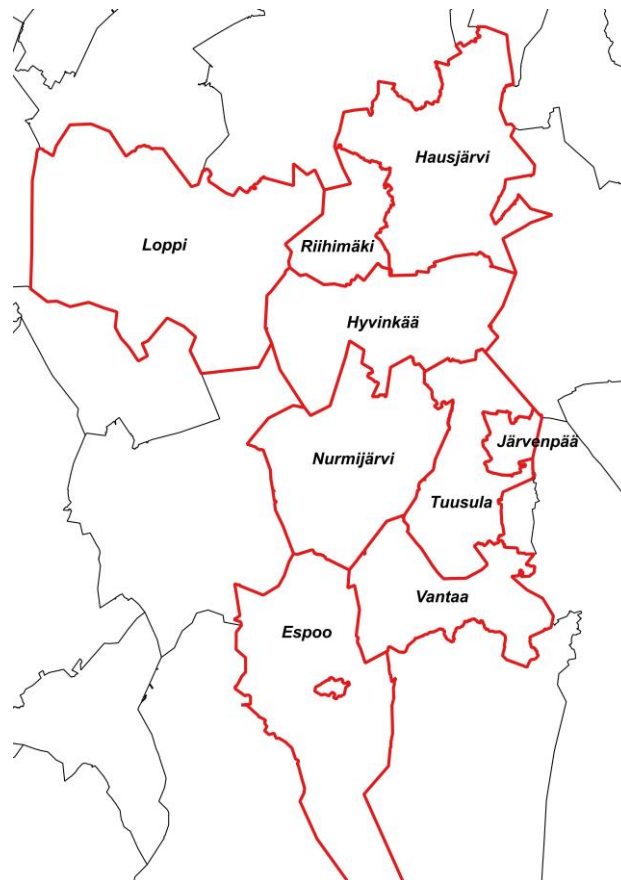

ETELÄISEN MAASEUDUN OSAAJAT EMO RY
**Kotiseuturakkautta ja kestävää
kumppanuutta**
STRATEGIA 2023-2027

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO, TAVOITTEET JA ROOLIT	3
2. STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSI	4
3. TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS JA NYKYTILAN ANALYYSI	5
3.1 EMO:n toiminta-alueen määrittely	5
3.2 Toiminta-alueen kuvaus	5
4. KEHITTÄMISTARPEET	9
4.1 EMO-alueen SWOT-analyysi	9
5. KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	11
5.1 EMO:n visio toiminta-alueesta 2030 ja strategiset tavoitteet	11
5.2 Strategian painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet	11
5.3 Määrälliset tavoitteet	15
5.4 Kansainvälinen toiminta ja monirahastoisuus	16
6. RAHOITUSSUUNNITELMA	16
7. TOIMEENPANON KUVAUS	18
7.1 Hakemusten käsittely	18
7.2 Yhteistyö ja työnjako	18
7.3 Viestintä, tiedottaminen ja oppiminen	19
7.4 Hallitus ja henkilöstö	20
8. SEURANTA JA ARVIOINTI	20

1. JOHDANTO, TAVOITTEET JA ROOLIT

Eteläisen maaseudun osajat EMO ry:n (jäljempänä EMO) strategia ohjelmakaudelle 2023-2027 on laadittu yhteistyössä paikallisten ja alueellisten toimijoiden kanssa ja siinä on huomioitu toiminta-alueen erityispiirteet. Strategian tavoitteena on jatkaa ja vahvistaa jo useamman ohjelmakauden käynnissä ollutta kehittämistyötä ja tukea kaupunkialueiden kupeessa olevien maaseutualueiden omaehtoista kehittämistä sekä maaseudun ja kaupungin välistä kumppanuutta.

Strategisena tavoitteenamme on säilyttää ja lisätä eteläisen maaseudun elinvoimaisuutta hyödyntämällä kaupunkien läheisyyden tarjoamia mahdollisuuksia. Tavoitteeseen pääsemme mahdollistamalla ja tukemalla paikallista ja omaehtoista kehittämis- ja yritystoimintaa. Pyrimme myös lisäämään alueemme toimijoiden verkostoitumista ja yhteistyötä sekä levittämään tietoa paikallisesta kehittämisestä. Haluamme tarjota parasta paikallisen kehittämisen asiantuntijuutta ja olla itse aktiivisena toimijana rakentamassa yhteistä maaseutuamme.

Leader-toimintatavalla on saatu tähän mennessä hyviä tuloksia ja toimintatavan tarve on osoitettu. Alueen kunnat pitävät sitä tärkeänä kehittämisvälineenä ja ovat sitoutuneet osallistumaan Leader-toiminnan rahoitukseen. Jotta omaehtoisella kehittämisellä saataisiin aikaan pysyviä tuloksia, se ei voi perustua pelkkään vapaaehtoistyöhön vaan lisäksi tarvitaan muita resursseja. Tästä johtuen EMO hakee ohjelmakaudelle 2023-2027 Leader-ryhmän statusta ja Leader-toimintatavan mukaista maaseudun kehittämisrahaa sekä muuta rahoitusta alueensa kehittämiseen.

EMOlla on roolina toimia paikallisena kehittäjäorganisaationa, joka Leader-rahoituksen avulla vahvistaa maaseutualueiden elinvoimaa ja asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia. EMO:n toiminta kaupunkialueilla rahoitetaan muiden rahastojen tuella. Pääkaupunkiseudun läheisyys ja toiminta-alueeseen kuuluvien kuntien kaupunkimaisen alueen suuruus verrattuna maaseutualueeseen suuntaa kaupunkien omat kehityspanokset niiden keskustoihin, jolloin Leader-rahoituksen merkitys maaseutualueille korostuu. Myös kuntien elinkeinollinen kehittäminen kohdistuu lähinnä keskustoihin ja niiden kyljessä oleviin teollisuusalueisiin, sekä kooltaan suurempiin yrityksiin. EMOlla on näin ollen tärkeä rooli maaseutualueella toimivien aloittavien sekä mikroyritysten kehittämisessä. Yhteisten linjausten ansiosta ei myöskään aiheudu päällekkäisyyksiä alueellisten elinkeino-yhtiöiden kanssa, vaan EMO täydentää omalta osaltaan niiden toimintaa.

EMOn visio 2030

EMO on vuonna 2030 alueen merkittävin paikallistason kehittäjä, joka toimii hyvin verkostoituneena alueen yhdistysten, yritysten ja kuntien kanssa. EMOn toiminta kattaa sekä maaseutu- että kaupunkialueet ja se hyödyntää toiminnassaan eri rahastojen ja rahoittajien rahoitusvälineitä. EMO on alueen mikroyritysten tärkein rahoittaja ja merkittävä yritysten yhteistyön ja osaamisen kehittäjä.

2. STRATEGIAN VALMISTELUPROSESSI

EMOn strategia on laadittu laajapohjaisesti, osallistavasti ja alhaalta ylöspäin -periaatetta noudattaen. Sitä laadittaessa on kuultu laajaa joukkoa alueen asukkaita, kuntien päättäjiä ja virkamiehiä sekä muita asiantuntijoita ja alueen toimijoita. Strategian laatimisessa on hyödynnetty myös EMOn omaa asiantuntemusta, muiden Hämeessä ja Uudellamaalla toimivien ryhmien kokemuksia sekä EMOn aiemmilta ohjelmakausilta saamia kokemuksia. EMOn omalla henkilöstöllä on kokemusta toimintaryhmätyöstä jo vuodesta 2001 alkaen ja laaja näkemys Leader-rahoituksen mahdollisuuksista ja haasteista.

Covid-pandemia, jonka kokoontumisrajoitukset ja -suositukset jatkuivat EMOn alueella kevättalven 2022, on rajoittanut strategiaprosessissa pidettäväksi tarkoitettuja laajempia tilaisuuksia sekä -ryhmätapaamisia. Fyysisiä tilaisuuksia on päästy järjestämään ja niihin osallistumaan vasta loppukeväästä 2022 lähtien. Covid-pandemian rajoituksiin vastattiin järjestämällä tilaisuuksia verkossa sekä käymällä keskusteluja suoraan tärkeimpien tahojen edustajien kanssa. Lisäksi strategiatyön pohjaksi järjestettiin sähköisiä kyselyjä, joihin pystyi vastaamaan anonyymisti verkossa.

EMO on ollut aktiivisesti mukana strategiatyöhön liittyvässä yhteistyössä sekä Hämeen että Uudenmaan Leader-ryhmien kanssa. Hämeen puolella osallistuttiin vaikuttavuustyöhön, jolla selvitettiin hankkeiden vaikuttavuutta ja sen mittaamista. Uudellamaalla oltiin mukana ja osarahoitettiin Uudenmaan maaseudun erityispiirteet UMO-hanketta, jolla kerättiin tietoa Uudenmaan maaseudun ominaispiirteistä ja kehittämistarpeista. EMO on osallistunut myös alueellisten maaseutuohjelmien laatimisprosessiin sekä Hämeessä että Uudellamaalla.

EMO on omilla hankkeillaan, joista tärkeimpinä Nuoret mukaan ja Twinlag-hankkeet, aktivoinut kyläyhdistysten yhteistyötä sekä koonnut nuorisoverkoston, Twinlag-hankkeella on ollut myös kansainvälinen ulottuvuus. Nurmijärvellä ja Hyvinkäällä on osallistuttu myös kunnan ja kylien yhteistyöfoorumeihin. Kuntien päättäjien kanssa on käyty neuvottelut Leader-toiminnan sisällöstä sekä vuonna 2021 ja 2022.

EMOn hallitus on osallistunut aktiivisesti strategian laatimiseen ja strategiatyöpajoja on vuosien 2021 ja 2022 aikana järjestetty 8 kappaletta, joista osa verkossa sähköisinä pajoina ja osa fyysisinä työpajoina. Strategiatyöhön ei ole perustettu erillistä työryhmää, vaan siihen on osallistunut koko hallitus. Näin hallituksessa oleva laaja asiantuntemus on saatu hyödynnettyä parhaiten. Strategiatyöhön liittyen EMOLle laadittiin ajantasainen viestintäsuunnitelma, jonka laatimiseen muodostettiin erillinen tiedotusryhmä hallituksen ja henkilöstön edustajista.

Tarkempi kuvaus osallistavuudesta liitteenä.

3. TOIMINTA-ALUEEN KUVAUS JA NYKYTILAN ANALYYSI

3.1 EMO:n toiminta-alueen määrittely

EMO toimii Espoon, Hausjärven, Hyvinkään, Järvenpään, Lopen, Nurmijärven, Riihimäen, Tuusulan ja Vantaan kunnissa, joista Espoo, Hyvinkää, Järvenpää, Nurmijärvi, Tuusula sekä Vantaa sijaitsevat Uudenmaan maakunnassa ja Riihimäki, Hausjärvi sekä Loppi Hämeen maakunnassa (alueen kartta kansilehdellä). Toiminta-alue luokitellaan Suomen Ympäristökeskuksen aluetyypologialuokituksessa kaupunkien läheiseksi maaseuduksi ja kaupungin kehysalueeksi, jonka lisäksi EMO sisällyttää toiminta-alueeseen myös eräitä ulompaan kaupunkialueeseen kuuluviksi luokiteltuja alueen osia. Espoon, Järvenpään, Hyvinkään, Tuusulan ja Vantaan ydinkeskustat eivät kuulu EMO:n toiminta-alueeseen. Näillä maaseuturahoituksen ulkopuolelle rajatuilla keskusta-alueilla käytetään kaupunkien asukaslähtöiseen kehittämiseen varattua hankerahoitusta.

EMO:n toiminta-alueen väestömäärä vuoden 2021 lopussa on noin 728 000 henkilöä (Tilastokeskus), josta;

- o kaupunkien läheinen maaseutu 11 419 asukasta
- o kaupungin kehysalue 74 974 asukasta
- o ulompi kaupunkialue 197 687 asukasta
- o sisempi kaupunkialue 443 939 asukasta

Leader-strategian alueeseen sisältyy myös ulompaa kaupunkialuetta (tarkemmat rajaukset ja asukasmäärät toimitetaan myöhemmin)

3.2 Toiminta-alueen kuvaus

Väestömäärän muutokset ja väestörakenne:

Alueen asukasmäärä on ollut kasvussa, mutta ennusteen mukaan alueen sisällä tapahtuu jatkossa eriytymistä väestöltään kasvaviin ja taantuviin kuntiin (taulukko 1). Muuttoliikenne on perinteisesti suuntautunut sekä pääkaupunkiseudulta kehyskuntiin päin että alueen sisällä kaupunkikunnista ympäröivälle maaseudulle, mutta myös päin vastoin. Viimeisten kahden vuoden aikana etätyön lisääntyminen ja monipaikkaisuuden kasvu on antanut merkkejä maaseudun vetovoiman kasvusta. EMO:n maaseutualueelle on hyvät edellytykset hyötyä tästä kehityksestä.

Taulukko 1. EMO:n alueen kuntien asukkaat vuonna 2021 ja väestöennuste vuodelle 2040 sekä väestönmuutos (Tilastokeskus).

Kunta	Vuosi	Asukkaita	Väestönmuutos
Espoo	2021	297 132	
	2040	354 571	57 439
Hausjärvi	2021	8 143	
	2040	7 064	15 207
Hyvinkää	2021	46 880	
	2040	48 215	1 335
Järvenpää	2021	45 226	
	2040	53 885	8 659
Loppi	2021	7 799	
	2040	7 176	-623
Nurmijärvi	2021	44 127	
	2040	49 637	5 510
Riihimäki	2021	28 521	
	2040	26 980	-1 541
Tuusula	2021	39 718	
	2040	41 010	1 292
Vantaa	2021	239 206	
	2040	288 121	48 915

Ikärakenne alueella on tasapainoinen, mutta vanhusten osuus tulee jatkossa kasvamaan, erityisesti alueen maaseutukunnissa (taulukko 2). Ruotsinkielisten asukkaiden osuus on suurin Espoossa ja ulkomaan kansalaisten osuus on suurin Vantaalla.

Taulukko 2. Ikärakenne EMO:n alueen kunnissa 31.12.2019 ja ennuste v. 20240(Tilastokeskus).

		Ikäluokat yht.	-14	15 - 24	25 - 44	45 - 64	65 - 74	75 -
KOKO MAA	2019	5 524 566	870 815	611 559	1 412 752	1 398 229	706 946	524 265
	2040	5 525 528	687 710	520 279	1 372 054	1 427 402	607 640	910 443
Espoo	2019	287 905	54 846	33 813	87 013	69 286	25 837	17 110
	2040	344 217	51 297	36 477	94 439	93 221	30 830	37 953
Hausjärvi	2019	8 330	1 512	714	1 804	2 513	1 101	686
	2040	7 133	922	507	1 432	2 038	953	1 281
Hyvinkää	2019	46 455	7 175	5 037	11 429	12 500	5 971	4 343
	2040	45 730	5 220	4 016	10 566	11 966	5 580	8 382
Loppi	2019	7 789	1 301	704	1 525	2 281	1 143	835
	2040	6 564	723	416	1 137	1 796	1 028	1 464
Nurmijärvi	2019	42 878	8 736	4 901	10 017	11 999	4 391	2 834
	2040	45 612	7 039	4 085	9 984	12 419	5 446	6 639
Riihimäki	2019	28 549	4 545	3 092	6 923	7 648	3 709	2 632
	2040	26 599	2 904	2 287	5 803	7 232	3 440	4 933
Tuusula	2019	38 687	7 067	4 133	9 168	11 284	4 404	2 631
	2040	39 984	5 171	3 063	8 749	11 657	4 956	6 388
Vantaa	2019	231 645	40 098	27 257	71 336	56 934	21 838	14 182
	2040	278 937	39 528	28 196	80 325	75 308	25 179	30 401

Työllisyys ja elinkeinorakenne: Alkutuotannon osuus työpaikoista on pieni ja suurin osa työllistyy palvelusektorille. Useimpien työpaikka sijaitsee oman asuinkunnan ulkopuolella, joten pendelöinti on alueella tyypillistä. Yritysten toimialarakenne ja koko on monipuolinen, alueella on sekä pieniä perheyriytyksiä että kansallisesti merkittäviä suuryrityksiä. Tilaa vaativia logistiikka-alan yrityksiä sijaitsee etenkin pääteiden varrella.

Luonto ja ympäristö: Kaikki EMO:n alueen kunnat sijaitsevat Vantaanjoen valuma-alueella. Joki saa alkunsa Hausjärveltä ja sivuhaaroineen se kulkee pohjois-eteläsuuntaisesti alueen halki. Seudulla on myös lukuisia erikokoisia järviä ja lampia, joiden kunto vaihtelee. Espoossa on merenranta-alueita ja Suvisaariston saaristoalue. Alueen pohjoisosan tyypillistä maisemaa ovat havumetsävaltaiset Salpausselän reunamuodostumien harjut. Laajoja viljelyksessä olevia peltoalueita löytyy etenkin Hausjärveltä, Tuusulasta ja Nurmijärveltä. Suurin osa metsistä on talouskäytössä, mutta seudulta löytyy myös laajoja virkistyskäyttöön kaavoitettuja metsiä sekä erilaisiin suojeleohjelmiin kuuluvia alueita. Maa-ainesten ja kallioperän hyödyntäminen on ollut intensiivistä ja paine siihen on kasvanut aina vain etäämmällä pääkaupunkiseudulta.

Rakennettu ympäristö ja infra: Alueen eteläosissa on runsaasti omakotitaloalueita ja kaupunkikeskuksia, pohjoisosissa on puolestaan paljon loma-asutusta vesistöjen rannoilla. Uusia asutuskeskittymiä syntyy jatkuvasti. Uudenmaan kunnissa maaseudulle rakentamista säädellään paikoitellen hyvinkin tarkasti ja rakennuslupia uudiskohteille haja-asutusalueilla voi olla vaikea saada. Infassa on paikoitellen puutteita tai heikkouksia. Haja-asutusalueilla on perustettu vesiosuukuntia täydentämään kunnallista vesi- ja viemäriverkostoa. Laajakaistarakentamisen osalta alue on osin väliinpuotoaja, kaupunkien lähellä julkista tukea ei ole käytettävissä verkon rakentamiseen, mutta toisaalta

kaupalliset operaattorit eivät kiinnostu verkon rakentamisesta rajalliselle asiakaskunnalle. Langattomat yhteydet eivät kuitenkaan takaa samaa käyttövarmuutta ja tehoa kuin kuituyhteys. Sähköverkoston luotettavuutta on aiempiin vuosiin verrattuna parannettu vaihtamalla ilmajohtoja maakaapeleiksi, sähkökatkot ovat myrskyaikana silti edelleen yleisiä. Yksitysteiden osuus on suuri. Teiden kunto ja kunnossapito vaihtelevat.

Liikenneyhteydet: EMO:n alueen liikenneverkosto on erinomainen. Vantaalla sijaitsee Helsinki-Vantaan kansainvälinen lentokenttä. Päärata kulkee alueen halki, Riihimäeltä ja Keravalta erkanevat ratayhteydet itään, Hyvinkäältä on ratayhteys Hangon vientisatamaan. Kaupunkikeskusten lisäksi lähiliikenteen juna pysähtyy myös useissa kylissä, vaikka asemaverkkoa onkin karsittu. Päätieyhteydet ovat hyvät sekä pohjois-etelä että itä-länsi -suunnassa. Teiden kunto ja kunnossapito vaihtelevat, erityisesti alempi tieverkko on rapistumassa ja eräissä kohdin jopa asfalttiteitä on palautettu sorapäällysteisiksi. Huolimatta hyvästä liikenneverkostosta maaseudulla asuminen edellyttää EMO:nkin alueella oman auton käyttöä. Julkisen liikenteen reitit ja vuoromäärät ovat vähentyneet, ne puuttuvat kokonaan tai vuoroja kulkee niin harvoin, että päivittäisten asioiden hoitaminen julkisen liikenteen turvin ei onnistu. Kaukoliikenne on supistunut lähinnä Tampere-Helsinki -syöttöliikenteeksi eikä bussit poikkea moottoritieltä.

Historia ja kulttuuri: Alueen asutushistoria ulottuu esihistorialliselle ajalle, mutta sen nykyiseen muotoon vaikutti erityisesti pääradan rakentaminen 1800-luvulla. Radanvarsipaikkakunnille muodostui teollisuutta ja asutusta, joiden vaikutukset näkyvät edelleen ympäristössä. Historialliset maantiet Kuninkaantie ja Hämeen Härkätie olivat merkittäviä kulkuyhteyksiä ennen rautatieyhteyksiä. Myös kulttuuriperintö on rikas. Tuusulanjärven taiteilijayhteisö ja alueella asuneet kansainvälisestikin tunnetut taiteilijat, mm. Kivi, Sibelius ja Sallinen ovat tärkeä perusta alueen kulttuurille, mutta myös vähemmän tunnettua kulttuuria löytyy. Esimerkiksi harrastajateatteritoiminta on alueella vilkasta ja useissa kylissä toimii kesäteatteri. Pääkaupunkiseudun läheisyys on vaikuttanut siihen, että alueelle on muuttanut aikojen saatossa ihmisiä paitsi eri puolilta Suomea myös enenevässä määrin ulkomailta. Muuttajat ovat tuoneet mukanaan oman kulttuurinsa, mikä elävöittää aluetta omalta osaltaan.

Ulkoilu ja virkistys: Harjumaasto tarjoaa hyvät mahdollisuudet ulkoiluun ja liikuntaan. Itä-Vantaalta aukeavat retkeilyreitit Sipoonkorven kansallispuistoon, lännessä alueelle ulottuu Nuuksion kansallispuisto. Espoossa, Hyvinkäällä on laaja Kytäjän-Usmin ulkoilualue. Alueella on useita pidempiä merkittäviä vaellus- ja retkeilyreittejä, kuten Seitsemän veljeksien reitti Tuusulasta Nurmijärven kautta Hyvinkäälle sekä Ilvesreitti Lopella ja Riihimäellä. Vuosittain järjestetään merkittäviä ulkoilutapahtumia, kuten Poronpolun patikka Lopella. Vesistöillä on merkittävä rooli virkistyskäytössä, mm. kalastus, sorsastus, uiminen. Alueella on myös lukuisia golf-kenttiä ja talvisin hyvät hiihto- ja laskettelumahdollisuudet.

Kuntien välinen yhteistyö: Hyvinkää, Järvenpää, Nurmijärvi ja Tuusula ovat osa KUUMA- aluetta, jonka kunnat tekevät yhteistyötä mm. aluekehittämisessä ja palvelutuotannon parantamisessa. Yhteistyö on rakentunut myös HUS-sairaanhoidopiirin ympärille. Hausjärvi, Hyvinkää, Loppi ja Riihimäki omistavat yrityspalveluyhtiö YritysVoimala Oy:n, joka tarjoaa yrityksille neuvonta- ja koulutuspalveluita. Vastaava yhtiö Järvenpään, Nurmijärven ja Tuusulan, alueella on Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy Forum eli KEUKE.

Maaseudun ja kaupungin vuorovaikutus: EMO ry:n maaseutualue on pääkaupunkiseudun, keskikokoisten kaupunkien ja taajamien värittämä. Moni hankkeista kytkeytyy siten luonnollisesti maaseudun ja kaupungin vuorovaikutusteemaan. Maaseutu tarjoaa kaupunkilaisille ja maaseutukeskusten asukkaille lähiruokaa, virkistysmahdollisuuksia, liikunnallisia aktiviteetteja ja toimintaa luonnossa kuten marjastusta, sienestystä, kalastusta, metsästystä. Vuorovaikutus linkittyy yrittäjyyteen, paikallisiin tuottajiin ja palveluntuottajiin, (lähi)matkailuun, reitistöihin, ympäristönhoitoon, vesistöihin, kulttuuritoimintaan jne.

4. KEHITTÄMISTARPEET

4.1 EMO-alueen SWOT-analyysi

EMO:n alue on kaupungin ja maaseudun yhdistäjä ja poikkeaa tältä osin tyypillisestä suomalaisesta maaseudusta ja luo alueelle omia haasteita.

Nykytila-analyysi

VAHVUUDET

Asukasmäärä ja muuttovoitto
Tukipalveluiden läheisyys
Saavutettavuus/liikenneyhteydet
Ikärakenne ja koulutus rakenne
Elinkeinorakenteen monipuolisuus, kasvava yrityskanta
Palveluiden läheisyys
Toimiva infra
Maiseima/luonto/kulttuuri
Toimijoiden määrä, toimivien kylien runsaus

HEIKKOUEDET

Runsas kilpaileva aktiviteettitoiminta
Kuntien kehittäminen suuntautuu keskuksiin
Pääkaupunkiseudun maa-ainesreservi
Jättemateriaalin sijoituspaikka
Juurettomuus
Väestön keskittyminen
Ikääntyminen
Työvoiman liikkuvuus
Melu, päästöt

MAHDOLLISUUDET

Uusien asukkaiden integroituminen
Käyttäjämäärät kasvavat
Kaupunkien läheisyys
Maallemuuttajat, etätömahdollisuudet
Idearikkaus
Leaderin merkitys kehittäjänä kasvaa
Monimuotoisuus; tilaa asumiseen, yrittämiseen, väestörak.
Matkailu, lähimatkailu, luontomatkailu
Biopolttoaineet ja kiertotalous
Älykkäät ratkaisut
Ekologisesti ja ekonomisesti kestävä alue; liikkumistarpeen vähäisyys, maatalous huoltovarmuutena jne.

UHAT

Rahoituksen heikkeneminen
Kaupunkien läheisyys ja levittäytyminen
Rajapinta kaupunki/maaseutu rappeutuu
Yhteisöllisyyden rappeutuminen, yksilöllisyyden ylikorostuminen
Ympäristön pilaantuminen
Vetovoiman puuttuminen, väestönkasvun pysähtyminen
Turvallisuuden heikentyminen; vaaralliset aineet, jengit
Maa-ainesten varanto ja jätemaiden kaatopaikka
Kehitys ohittaa alueen, mm. tunnin juna, näivettyminen
Äkilliset globaalit kriisit; pandemiat, sodat

Kehittämistarpeet, tulevaisuuden näkymät

HYÖDYNNÄ

Olemassa olevat vahvat verkostot ja hankekokemukset
Monimuotoisuuden tuomat mahdollisuudet
Pääkaupunkiseudun läheisyyden mahdollisuudet
Nuorison ideat ja oppilaitosyhteistyö
Maallemuuttajien ideat/aktiivisuus
"Monipaikkaisten osaaminen"

KORJAA/KEHITÄ

Nuorten osallistuvuutta
Paikasta riippumattomia palveluita
Yritysten ja asukkaiden digitaitoja ja –verkkojen saatavuutta
Eri toimijoiden yhteistyötä
Alueen luontoa ja kulttuuria kestävästi hyödyntävää yritystoimintaa
Innovatiivisia toimintatapoja

VARAUDU/ENNAKOI

Ikärakenteen muutoksen vaikutuksiin
Lasten määrän "romahtamiseen"
Maahanmuuttajien lukumäärän lisääntyminen
Muutosten nopeuteen ja arvaamattomuuteen
Luonto- ja virkistyskäyttöarvojen korostumiseen
Digitalisaation etenemiseen ja sen vaatimuksiin
Yhteisöllisyyden uusiin muotoihin

VÄLTÄ/TORJU

Alueen identiteetin häviäminen
Uusien asukkaiden ja kantaasukkaiden väliset ristiriidat, maaseudun ja kaupungin vastakkainasettelu
Arvojen idealismin ja maaseudulla elämisen realismin yhteentörmäys
Yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen "yhteisen hyvän" kuihtuminen
Alueen muuttuminen kaupunkien reservaatiksi

Vahvuuksien hyödyntäminen: Alueen väestörakenne monipuolinen, nuorten ja tutkinnon suorittaneiden osuus on koko maan keskiarvoa suurempi. Lähellä sijaitsevat kaupungit ja pääkaupunkiseutu tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliselle elinkeinorakenteelle, hyvät liikenneverkko mahdollistaa ihmisten ja tavaroiden liikkumisen. Kaupunkien välittömästä läheisyydestä huolimatta alue on säilyttänyt maaseutumaisuutensa ja vireät kylät ovat vetovoimaisia. Luonto tarjoaa monipuoliset virkistysmahdollisuudet, alueella on runsaasti vesistöjä ja laajoja metsäalueita erilaiseen virkistytymiseen sekä reitistöjä kuljettavaksi.

Vahvuuksia voitaisiin hyödyntää ottamalla huomioon alueella olevat monipuoliset verkostot tehokkaammin sekä uusien asukkaiden osaaminen, kontaktit ja uudet ideat. Pääkaupunkiseutu ja lähikaupungit tarjoavat mahdollisuudet yritystoiminnalle ja suuren asiakaskunnan maaseudun tuotteille. Monipuolinen luonto ja valtakunnallisestikin merkittävä kulttuurihistoria olisi hyödynnettävissä kulttuuri-, elämys- ja kestävässä matkailussa.

Heikkouksien voittaminen: Kaupunkien läheisyys ja voimakas pendelöinti aiheuttavat juurettomuutta ja nukkumakyläiden syntymistä. Uusien asukkaiden kiinnittyminen kotikyläänsä voi jäädä vaillinaiseksi. Läheiset suuret kaupungit aiheuttavat paineita maankäytölle kaupunkimaisen asutuksen ja liikenneverkkojen laajetessa kaupungeista ulospäin. Pääkaupunkiseudun voimaperäinen rakentaminen luo lisää painetta vielä säästyneiden maa-ainesvarojen ja kallioperän käytölle, ympäristöllisten haittojen lisäksi em. toiminnasta johtuva rekkaliikenne aiheuttaa turvallisuus ja meluongelmia kylissä. Lähiluonnon lisääntynyt virkistyskäyttö ylittää paikoin nykyisten reitistöjen kantokyvyn ja osin hallitsematon luonnossa liikkuminen aiheuttaa roskaantumista, maaston kulumista ja ristiriitoja maanomistajien ja retkeilijöiden välille. Pitkällä tähtäimellä väestön ikääntyminen luo haasteita palvelujen järjestämiselle ja kyläiden elinvoimaisena pysymiselle. Liikenneverkon vähittäinen rapautuminen ja valtakunnalliset liikenne- ja palveluratkaisut voivat heikentää alueen saavutettavuutta ja kylissä asumisen ja yrittämisen edellytyksiä.

Yhteisöllisyyttä voidaan lisätä mahdollistamalla ihmisten kohtaaminen, lisäämällä kylissä tapahtuvaa toimintaa ja parantamalla asukkaiden osallistumismahdollisuuksia aluettaan koskevaan päätöksentekoon. Ikärakanteen monipuolisuus säilyttää kyläiden vireyden ja turvaa heidän tarvitsemiensa palvelujen säilymistä. Virkistysalueiden ja reitistöjen kehittämisellä sekä tuotteistamisella vähennetään luonnon kulumista ja synnytetään uutta yritystoimintaa maaseudun kyläin.

Mahdollisuuksiin tarttuminen: Alueen monipuolisuus tarjoaa hyvät mahdollisuudet asumiseen ja yrittämiseen. Maaseutumaisuus, väljyys ja puhdas luonto hyvine virkistysmahdollisuuksineen luo edellytykset hyvään elämänlaatuun ja viihtyisään asumiseen. Vahva oma kulttuuri ja laajat luontoalueet lähellä kaupunkeja luo kysyntää ja mahdollisuuksia luonto-, elämys- ja kulttuurimatkailulle sekä näitä tukeville palveluille. Hyvät liikenneyhteydet ja runsas loma-asutus tekee alueesta kilpailukykyisen etätuon ja monipaikkaisen asumisen osalta. Uusien muuttajien mukana tulevat uudet ajatukset tuovat vireyttä kolmannen sektorin toimintaan ja perustaa uusien innovaatioiden kehittämiselle. Näitä tukee alueen vahva oppilaitosverkko. Maailmanpolitiikan kärjistymisen, pandemiat yms. korostavat huoltovarmuuden vaatimuksia, mikä kasvattaa paikallisen tuotannon merkitystä ja fossiilisten raaka-aineiden käytön hillitsemistä, joihin maaseutu pystyy vastaamaan esim. biopolttoaineiden, luonnon ja lähiruuan tuotannolla.

Uhkiin varautuminen: Osa uhkista kohdistuu maamme rajojen ulkopuolelta ja niiden osalta ainoa keino on äkillisiin muutoksiin ja kriiseihin varautuminen. Toimivat yhteisöt ja yhteisöllisyys ennalta ehkäisevät turvattomuutta ja ylläpitävät arjen turvallisuutta. Kylätalojen ja kokoontumistilojen varustaminen kriiseissä tarvittavalla infralla ja suunnitelmilla parantaa kyläiden kestävyttä kriisitilanteissa. Liikenneyhteyksien, tie-, sähkö- vesi- ja viemäri- sekä tietoliikenneyhteyksien kunnossapidosta huolehtiminen on osa varautumista ja huoltovarmuutta, myös arjen normaalimpiin poikkeusoloihin, kuten myrskyihin jne. Kaupungistumisesta ja muusta ihmistoiminnasta aiheutuviin ongelmiin, esim. maa-ainesten oton haittoihin, kaupunkien levittäytymiseen jne. avainsanana on ennakointi ja tiedon lisääminen sekä vaikuttamismahdollisuuksien parantaminen mm. asukasdemokratiaa edistämällä.

5. KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET, TAVOITTEET JA TOIMENPITEET

5.1 EMO:n visio toiminta-alueesta 2030 ja strategiset tavoitteet

EMO alue on omaleimaisuutensa säilyttänyt, kaupunkien kupeessa sijaitseva, kehittyvien kylien, perinteisen maaseutumiljöön ja kestävästi hyödynnetyn luonnon mosaiikki. Turvallinen ja inhimillinen asuinympäristö, kannattava maatalous, monipuolinen luonto ja virkistysmahdollisuudet tarjoavat hyvät edellytykset asumiselle ja yrittämiselle. Älykkäät ratkaisut ja hyvät tietoliikenneyhteydet mahdollistavat tietointensiivisen yritystoiminnan ja etätöiden tekemisen elinvoimaiselta maaseudulta käsin. EMO alueen yhdistys- ja yritystoiminta on vilkasta ja kaupungin ja maaseudun kytkökset monikerroksisia.

EMO:n visio on toimia alueensa paikallisen kehittämisen parhaana asiantuntijaorganisaationa ja kehittäjänä. Haluamme mahdollistaa omaehtoisen kehittämisen sekä maaseudulla että kaupungeissa rahoittamalla hankkeita, aktivoimalla alueen asukkaita ja toteuttamalla omia strategisia hankkeita. Rahoittamisessa käytämme maaseuturahaston lisäksi muita rahastoja ja ohjelmia.

Strategiset tavoitteemme ovat:

- Paikallisen, omaehtoisen kehittämisen ja yritystoiminnan mahdollistaminen ja tukeminen
- Yhteistyön lisääminen
- Paikalliseen kehittämiseen liittyvän tiedon lisääminen ja levittäminen

5.2 Strategian painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet

Alueen analyysin ja kehittämistarpeiden kartoituksen perusteella EMO:n strategiassa on viisi painopistettä, joihin kuhunkin on valittu keskeisiä kehittämistavoitteita kärkiteemoiksi:

1. Hyvä arki ja asuminen
2. Ihmiset yhteisön rakentajina
3. Älykkäät ratkaisut ja uudet toimintatavat
4. Kestävä elämäntapa
5. Yrittäjyydellä kestävämpää kasvua

1. Hyvä arki ja asuminen

Tavoitteet:

Edistää kylissä asumisen edellytyksiä ja maaseudulle muuttamista. Parantaa kylien harrastus- ja palvelutarjontaa, luoda lähitarjontaa liikkumistarpeiden vähentämiseksi. Turvata riittävien palvelujen tarjonta ja tarvittavan infran laatu. Mahdollistaa monipaikkaisuuden ja etätöiden harjoittaminen teknologisilla valmiuksilla ja infralla.

Kärkitekemat:

- A. Harrastus- ja virkistysmahdollisuudet kylissä
- B. Palvelut ja toimivat yhteydet, etäisyyksien esteiden poistaminen
- C. Toimivat ja ajanmukaiset kokoontumistilat

Tuetaan mm:

- yhteisöllisten kokoontumis- ja harrastustilojen yms. toiminnan monipuolistamista ja käytettävyyden parantamista niitä kunnostamalla ja koneistamalla
- virkistys- ja harrastusmahdollisuuksien parantamista tiloja, reitistöjä, rakenteita yms. kunnostamalla ja rakentamalla
- maaseudun palvelujen parantamista uutta toimintaa ja toimintatapoja kehittämällä
- maallemuuton ja maalla asumisen edistämistä vahvistamalla maaseudun imagoa turvallisena ja laadukkaana asuinympäristönä, tonttien saatavuutta aktivoimalla, kyläkaavoja kehittämällä jne.
- kylien kokonaisvaltainen kehittämistä kylä- ja turvallisuussuunnitelmilla
- kyläturvallisuuden edistämistä, yhteisöllisyyttä, valmiuksia ja varautumista kehittämällä, infran toimivuutta vahvistamalla ja näiden edellyttämällä investoinneilla
- kulttuuritarjonnan lisääminen uutta toimintaa kehittämällä, uuden tekniikan käyttöönottoa edistämällä ja tiloja ajanmukaistamalla
- kylien historian ja kulttuurin tunnettavuuden lisäämistä sitä keräämällä ja julkaisemalla sekä tapahtumia järjestämällä
- maaseudun toimijoiden yhteistyön lisäämistä esim. yhteismarkkinointia ja yhteishankintoja tekemällä, yhteisillä työntekijöillä jne.
- maaseudun ja kaupungin yhteistoiminnan lisäämistä toimijoiden kohtaamista lisäämällä, toimijoiden yhteistyötä tiivistämällä, tapahtumia järjestämällä jne.
- vesi-, viemäri- ja/tai kuituosuuskuntien selvityksiä ja aktivointia, kylätalojen kytkemistä verkkoihin
- maalla asumista helpottavia palveluita, kuten kylä- ja mökkitalokkari palveluita sekä lähituotteita tai -palveluita suosivia ratkaisuja
- etätöiden ja monipaikkaisuuden edistäminen, valokuituyhteyksiä edistämällä, kylätalojen hyödyntämismahdollisuuksia lisäämällä

2. Ihmiset yhteisön rakentajina

Tavoitteet:

Vahvistaa kylien yhteisöllisyyttä ja yhdistysten toimintaedellytyksiä ja toiminnan laatua. Huomioida kaikkien ikäryhmien, sosiaalisten ryhmien, maalle- ja maahanmuuttajien erityistarpeet ja estää minkään ryhmän syrjäytyminen. Huomioida ikärakenteen muutoksen vaikutukset palvelujen yms. järjestämiseen. Lisätä asukkaiden vaikuttamismahdollisuuksia päätöksenteossa ja suunnittelussa.

Kärkitekemat:

- A. Ikäihmisten erityiskysymykset kyläasumisessa
- B. Asukkaat kumppanina suunnittelussa ja päätöksenteossa
- C. Lapset ja nuoret

Tuetaan mm:

- ikääntyneiden kotona asumisen mahdollistavia ratkaisuja
- asukkaiden, erityisesti ikääntyneiden, valmiuksia tietotekniikan käyttöön turvallisesti ja digipalveluiden hyödyntämistä
- eri ikäryhmien kohtaamisen lisäämistä yhteistä toimintaa järjestämällä, yhteisiä tiloja kehittämällä
- kylien yhteistyöelinten kuten kyläfoorumien, -neuvottelukuntien tms. tai uusien yhteistyömuotojen, kuten sähköisten kyläfoorumien perustamista
- erilaisten ihmisten, erityisesti maahan- ja maallemuuttajien, saamista mukaan oman yhteisönsä toimintaan ja kotoutumista kylään
- maankäytön suunnitteluun liittyvää kansalaisvaikuttamista, kuten asukaslähtöisten maankäytön suunnitelmien laatimista
- kylätoiminnan järjestäytymistä ja tehostamista, kuten kyläyhdistysten perustamista ja rekisteröintiä sekä yhdistysten laatujärjestelmien laatimista, kyläavustaja- ja -asiamiestoimintaa
- yhdistysten osaamista ja toiminnan laatua parantavia toimenpiteitä, kuten viestintään tai lainsäädännölliseen osaamiseen liittyvää kouluttamista
- kylien, kaupunginosien sekä yhdistysten osaamisen, yhteistyön ja verkostoitumisen lisääminen
- asukasvaikuttamisen, lähidemokratian sekä kylien ja kuntien välisen yhteistyön paraneminen
- kylien yhteistyöelinten kuten kyläfoorumien, -neuvottelukuntien tms. tai uusien yhteistyömuotojen, kuten sähköisten kyläfoorumien perustamista
- lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien lisäämistä
- nuorten työelämävalmiuksia parantavia toimenpiteitä
- yhdistysten palvelutuotannon lisäämistä ja/tai parantamista, kuten sopimuksellisuuden edistäminen harrastuspaikkojen tekemisessä ja/tai ylläpitämisessä
- paikallishistorian tuntemusta ja kotiseutuhengen lisäämistä paikallishistorian ja kulttuurin keräämisellä, tallentamisella ja esittämisellä, kylätapahtumilla

3. Älykkäät ratkaisut ja uudet toimintatavat

Tavoitteet:

Haasteisiin vastaaminen uusilla toimintatavoilla tai menettelyillä. Luoda uusia ja kestäviä tapoja toteuttaa asioita, uutta teknologiaa, uusia kumppanuuksia tai menetelmiä käyttäen. Innovaatio voi olla taloudellinen, sosiaalinen tai esimerkiksi menetelmään tai toimintatapaan liittyvä uudistus. Hyvinvoinnin edistäminen, sopimuksellisuus ja kolmannen sektorin osallistuminen palvelujen tuottamiseen kuntien tehtävien muuttuessa.

Kärkiteemat:

- A. Uudet toimivat kumppanuudet ja verkostot
- B. Palveluiden uudet toteutustavat
- C. Tulevaisuuden teknologiat
- D. Viestintä tavoittaa kohderyhmät

Tuetaan mm:

- kylien kiinteiden tai liikkuvien moni- tai lähipalvelupisteiden perustamista ja/tai kehittämistä
- uusien yhteistyömuotojen ja verkostojen synnyttämistä erilaisten kumppaneiden välillä
- kylätalojen kehittämistä monipalvelupisteiksi ja siihen liittyvää kehittämistä ja investointeja
- alueen oppilaitosten hyödyntämistä hankeideoiden testaamisessa, selvitysten laatimisessa ja erikoisosaamisessa

- uuden tekniikan ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntämistä palvelujen tuottamisessa ja toiminnassa
- osaamisen lisäämistä ja tiedon levittämistä mm. tapahtumat
- uusien innovaatioiden ja keksintöjen testaamista ja kokeilemista
- kolmannen sektorin roolin vahvistamista kuntien roolin muuttuessa palvelujen tuottamisessa, lisäämällä yhdistysten osaamista, keskinäistä yhteistyötä jne.

4. Kestävä elämäntapa

Tavoitteet:

Monimuotoisen luonnon ja luonnonvarojen säilyminen ja niiden kestävä hyödyntäminen. Luonto tarjoaa hyvät mahdollisuudet asukkaiden ulkoiluun ja virkistäytymiseen. Asuminen ja yritystoiminta on mahdollisimman vähähiilistä, luonnonvaroja säästävää ja energiatehokasta. Bioenergia ja biopolttoaineet ovat laajasti käytössä asumisessa ja liikkumisessa, digitaaliset palvelut vähentävät palveluiden hankkimisesta johtuvaa liikkumisen tarvetta.

Kärkiteemat:

- A. Puhtaat ja monimuotoiset vesistöt
- B. Ilmastonmuutokseen vastaaminen
- C. Kiertotalouden ja omavaraisuuden edistäminen

Tuetaan mm:

- vesistöjen virkistyskäyttöä ja laatua parantavia kehittämistoimenpiteitä, paikallisia kunnostustoimenpiteitä, perinnebiotooppien hoitamista ja kuormitusta vähentäviä investointeja
- ympäristön laatua kartoitettavia inventointeja, suunnitelmien laatimista jatkotoimenpiteitä varten, kuten vesistöjen suojelus suunnitelmien, perinnebiotooppien hoitosuunnitelmat jne.
- ympäristötietoisuutta lisääviä investointeja, esim. luontopolut, lintutornit jne.
- kierrätyksen edistämistä maaseudulla mm. kokoontumistilojen kierrätyspisteitä kehittämällä, suunnitelmia laatimalla jne.
- liikkumisen tarvetta vähentävien palveluiden tai rakenteiden kehittämistä sekä niissä tarvittavan infran hankkimista
- energian säästöön ja vähähiilisyteen tähtääviä suunnitelmia, yleishyödyllisten kokoontumistilojen ympäristökuormitusta vähentäviä remonteja ja laitehankintoja, uusituvan energian käytön edistämistä jne.
- uhanalaisten lajien elinolosuhteiden parantamista mm. inventoinneilla, elinpaikkoja ennallistamalla ja kunnostamalla jne.
- asukkaiden omavaraisuuden parantaminen osaamista lisäämällä, palstaviljelyllä jne.

5. Yrittäjyydellä kestävämpää kasvua

Tavoitteet:

Alle 5 htv:n kokoisten yritysten toiminnan laadun ja liikevaihdon kasvattaminen, uuden tekniikan käyttöönoton edistäminen. Uuden yritystoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen, nuorten yrittäjyysvalmiuksien parantaminen. Maaseudun yritys rakenteen monipuolistaminen, päätoimisen yrittäjyyden kynnyksen madaltaminen. Yritystoiminnan kestäväyyden lisääminen ja ekologisen kädenjäljen kasvattaminen

Kärkiteemat:

- A. Paikallisten raaka-aineiden jalostusarvoa lisäävät investoinnit
- B. Uudet yritykset ja yritysryhmät
- C. Uuden teknologian käyttöönotto ja ekologisen kädenjäljen kasvattaminen

Tuetaan mm:

- lasten ja nuorten yrittäjävalmiuksia parantavia toimenpiteitä, kuten tiedonvälitystä, yrittäjäyyskokeiluja ja osuuskuntien perustamista
- toimintaansa aloittavien yritysten osaamista lisääviä kehittämistoimenpiteitä
- osa-aikaista yrittäjyyttä
- pienten yritysten toiminnan käynnistämistä ja/tai kehittämistä ja kokeiluja
- yritysten välisten sekä yritysten ja yhdistysten välisten verkostojen ja yhteistyön lisäämistä, yritysryhmien kehittämistoimenpiteitä
- uusien maataloustuotteiden ja menetelmien kehittämistä ja kokeilua, ns. starttimaataloutta
- biotaloutta tai uusiutuvien energialähteiden käyttöä edistäviä yrityksiä
- luontoa kestävästi hyödyntävää matkailua ja elämysyrittäjyyttä, tilojen kunnostamista ja rakentamista, kone- ja laitehankintoja, osaamisen lisäämistä
- uusituvan energian käyttöä edistävää, kierrätystä tukevaa yrittäjyyttä ja niiden tarvitsemia investointeja
- sosiaali-, hyvinvointi-, palvelu-, käsityö-, kulttuuri-, green care-alan yrittäjyyttä
- yritysten välisten sekä yritysten ja yhdistysten välisten verkostojen ja yhteistyön lisääntyminen
- puun jatkojalostusta lisääviä kehittämistoimenpiteitä ja investointeja
- naisyrittäjyyttä, kyläyrittäjyyttä, osuuskuntayrittäjyyttä
- uuden teknologian käyttöönottoa, yritysten kansainvälistymistä
- hevosiin tai lemmikkieläimiin liittyvää yrittäjyyttä
- yritysten mukaan saamista yhteisön toimintaan, kuten kylien ja niissä toimivien yritysten yhteisiä tapahtumia sekä kylien palveluluetteloiden laatimista
- yhdistysten palvelutuotannon lisäämistä ja/tai parantamista, kuten sopimuksellisuuden edistäminen harrastuspaikkojen tekemisessä ja/tai ylläpitämisessä
- aktiivisesti ilmastonmuutoksen torjumisessa, varautumisessa tai sopeutumisessa käytettävää teknologiaa ja yritystoimintaa

5.3 Määrälliset tavoitteet

EMOn määrälliset tavoitteet ohjelmakaudelle 2023-2027 ovat:

- 140 hanketta, joista 95 yleishyödyllisiä hankkeita ja 45 yritys-hankkeita
- 15 uutta yritystä
- 18 uutta työpaikkaa
- 25 uudistettua tai säilytettyä työpaikkaa
- 20 uutta tuotetta tai palvelua, joista 10 yritysten kehittämishankkeita
- 3 yritysryhmähanketta, joissa mukana yht. 20 yritystä
- 15 uutta tai päivitettyä kyläsuunnitelmaa tai muuta asukaslähtöistä suunnitelmaa
- 15 ympäristön tai vesistöjen kunnostus- tai hoitosuunnitelmaa
- 70 000 tuntia vastikkeetonta työtä
- 1000 vastikkeetoman työn tekemiseen osallistunutta henkilöä, joista alle 30-vuotiaita 150 henkilöä
- 12 kunnostettua tai uutta rakennusta
- 10 hankkeena tuotettua uutta tai uudistettua tapahtumaa tai tilaisuutta
- 10 000 osallistujaa erilaisiin tilaisuuksiin, joista naisia 6000 henkilöä ja alle 30-vuotiaita 1000 henkilöä
- 6 kansainvälistä hanketta
- 1 EMOn järjestämä kansainvälinen seminaari

Älykkäät kylät tavoitteet, EMOn painopiste Älykkäät ratkaisut ja uudet toimintatavat

- 3 älykkäät kylät -strategiaa
- 3 kokoontumistilojen monipalvelupistettä

- 3 uutta sopimuksellista kumppanuutta
- Ilmasto- ja vähähiilisyystavoitteet**
- 2 bioenergiaselvitystä
 - 3 vähähiilisyttä edistävää kehittämishanketta

- 6 kokoontumistilojen energiatalous - investointia

5.4 Kansainvälinen toiminta ja monirahastoisuus

Paikallisten toimijoiden kansainvälisyyttä voidaan edistää kaikilla EMO ry:n painopistealueilla. Lähialueita suositaan, mutta emme sulje pois yhteistyötä myös kaukaisempien kumppanien kanssa, joilla on samankaltaisia haasteita ja kehittämisenäkymiä. Kansainvälisellä yhteistyöllä tavoitellaan lisäarvoa, osaamisen lisäämistä ja eri kulttuurien ymmärtämistä. Hyvissä kansainvälisissä hankkeissa löytyy siirrettäviä ratkaisuja ja hyviä toimintatapoja. EMO ry jatkaa yhteistyötä ja hankevalmisteluja jo olemassa olevien tunnettujen yhteistyökumppanien kanssa. LEADER-rahoituksen lisäksi hyödynnämme muita rahoituskanavia tarvittaessa ja osallistumme tarpeen mukaan suurempiin hankekokonaisuuksiin. EMO ry on rekisteröitynyt EU:n hankeportaaliin. Erityisesti toivomme nuorten kansainvälisyyden kasvua. EMO ry voi järjestää oppimis- ja hankevalmistelumatkoja tarpeen mukaan.

Toimenpide-esimerkkejä

- Nuorisovaihto, nuorisohankkeet
- Tapahtumat,
- Tiedon hankkiminen, vertaisoppiminen
- kansainväliset kumppanuus- ja yhteistyöhankkeet

EMO käyttää strategian toteutuksessa eri rahastoja. Kaupunkeihin sijoittuvan paikallisen kehittämisen (Leaderin) osalta käytetään ESR- ja EAKR-rahoitusta. EMO:n kaupunkialueiden kehittämisen painopisteinä ovat lapset ja nuoret, syrjäytymisen ehkäiseminen, maahanmuuttajien kotouttaminen, osaamisen edistäminen ja osallistuvuuden lisääminen. Pilottiluonteisesta toiminnasta siirrytään ohjelmakauden edetessä pysyvämpään toimintatapaan resurssien salliessa. Tavoitteena on, että ohjelmakauden lopussa EMOlla olisi toimiva yhteistyö eri rahoitusohjelmien välillä sekä olisimme toteuttaneet tai olleet mukana eri ohjelmien hankkeissa.

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

6. RAHOITUSSUUNNITELMA

EMO:n strategia rahoitetaan pääosin Leader-rahoituksella (Taulukko 3). Leader-rahoituksen kokonaismäärä vuosille 2021-27 on 5,8 milj. euroa, josta julkisen tuen osuus on 3 704 322 €. Vuosien 2023-2027 osuus julkisesta tuesta on 2 666 667 €. Muiden rahastojen rahoitusta käytetään erityisesti lapsiin ja nuoriin tai maahanmuuttajiin kohdistuvissa hankkeissa sekä yhteisöllisyyttä vahvistavissa hankkeissa. Monirahastoisuudella toimenpiteet voidaan ulottaa myös kaupunkialueille, jolloin samoja toimenpiteitä toteutetaan maaseutualueella maaseutuohjelman rahoituksella ja kaupunkialueella muista rahastoista, esim. ESR-

rahoituksella tai EU:n erillisohjelmilla. Muiden rahastojen rahoitus on yhteensä 187 500 €.

Hallinnon osuus on enimmillään 25 % Leader-rahoituksen budjetista. EMO:n oma rahoitus muodostuu jäseniltä kerättävistä jäsenmaksuista, sponsorituloista ja muulla toiminnalla hankitusta rahoituksesta.

Taulukko 3. EMO Leader-budjetti vuosille 2021-27.

	Siirtymäkausi 2021-22 yht	v. 2023- 27/v	V. 2023-27 yht.		Leader- rahoitus yht. 2021-2027	Muut rahastot
EU	435 815	224 000,03	1 120 000	EU	1 555 815	71 250
Valtio	394 309	202 666,69	1 013 333	Valtio	1 407 642	78 750
yhteensä	830 124	426 666,72	2 133 334	yhteensä	2 963 458	150 000
Espoo	23 865	13 733,91	68669,55	Espoo	92 534	
Hausjärvi	28 001	14 191,70	70958,5	Hausjärvi	98 960	
Hyvinkää	22 000	13 733,91	68669,55	Hyvinkää	90 670	10 000
Loppi	26 569	13 733,91	68669,55	Loppi	95 239	
Riihimäki	19 092	9 613,73	48068,65	Riihimäki	67 160	10 000
Nurmijärvi	35 002	16 938,49	84692,45	Nurmijärvi	119 694	
Tuusula	35 002	16 480,69	82403,45	Tuusula	117 405	7 500
Vantaa	18 000	8 240,34	41201,7	Vantaa	59 202	10 000
Kunnat yht.	207 531	106 666,68	533 333	Kunnat yht.	740 864	37 500
Julkinen yht.	1 037 655	533 333,40	2 666 667	Julkinen yht.	3 704 322	187 500
Yksit.	600 000	300 000,00	1 500 000	Yksit.	2 100 000	46 875
Yhteensä	1 637 655	833 333,40	4 166 667	Yhteensä	5 804 322	234 375

Rahoituksen arvioidaan jakautuvan EMO:n alueella painopisteiden mukaan seuraavasti:

Painopiste	%-osuus	€
Hyvä arki ja asuminen	20	400 000
Ihmiset yhteisön rakentajina	20	400 000
Älykkäät ratkaisut ja uudet toimintatavat	15	300 000
Kestävä elämäntapa	20	400 000
Yrittäjyydellä kestävämpää kasvua	25	500 000
Leader-kehittämistoimet yhteensä		2 000 000
Toimintarahamäärä		666 667
Leader-toiminta yhteensä		2 666 667

7. TOIMEENPANON KUVAUS

7.1 Hakemusten käsittely

Hakemukset tehdään ja käsitellään sähköisesti Hyrrä-järjestelmässä, jonka käyttämiseen hakijat opastetaan. Hakemuksia voi toimittaa EMOLle jatkuvasti, mutta käytössä on ennalta ilmoitetut käsittelypäivämäärät, joissa hankkeista annetaan lausunnot. EMOLla ei ole erillisiä työryhmiä, vaan koko hallitus osallistuu hakemusten käsittelyyn. Hankeidean testaamiseksi hakija voi halutessaan laatia epävirallisen ideapaperin hallituksen kommentoitavaksi ennen varsinaisen hakemuksen tekemistä. Hallituksen kokouksissa esitellään sekä hankeideat että uudet hankehakemukset hallitukselle.

Tarvittaessa voidaan käyttää erillisiä asiantuntijoita tai muodostaa työryhmiä hakemusten käsittelyä varten. Yrityshankkeista voidaan pyytää lausunnot alueellisilta yrityspalveluyksiköiltä tai muilta vastaavilta asiantuntijoilta. ELY-keskuksiin pidetään aktiivisesti yhteyttä ja niille tiedotetaan saapuneista hankkeista. EMO toimii sekä Uudenmaan että Hämeen ELY-keskuksen alueella, mutta juridiset viranomaispäätökset EMOn Leader-ohjelmasta rahoitettavista hankkeista tehdään Hämeen ELY-keskuksessa.

Rahoitettavien hankkeiden tulee täyttää EMOn valintakriteerit (laaditaan myöhemmin).

7.2 Yhteistyö ja työnjako

EMOn strategia on yhteensopiva Hämeen ja Uudenmaan maakuntasuunnitelmien kanssa. Liittojen rahoitusta hyödynnetään Leader-rahoituksen ulkopuolisessa toiminnassa sekä kaupunkialueen kehittämisessä. Strategia on yhteensovitettu sekä Hämeen että Uudenmaan ELY-keskusten maakunnallisten ohjelmien kanssa ja karttarajaukset ovat yhtenevät .

Alueellisella tasolla EMO tekee yhteistyötä maakunnallisten kylien yhteenliittymien ja muiden sellaisten maakunnallisten ja alueellisten organisaatioiden kanssa, jotka osallistuvat aluekehittämistyöhön. Tällaisia organisaatioita ovat mm. alueella toimivat korkeakoulut Laurea, HAMK ja Humak.

EMO tekee yhteistyötä muiden Hämeen ja Uudenmaan alueella toimivien Leader-ryhmien kanssa. Leader-Silmulta alihankintana hankittua kirjanpitoa ja hankkeiden talousneuvontaa jatketaan. Yhteistyö Uudenmaan Leader-ryhmien kanssa on tiivistä ja sitä kehitetään jatkuvasti. Säännöllisiä tapaamisia on sekä toiminnanjohtajien kesken että, koko henkilökunnan kanssa. Myös hallituksille järjestetään säännöllisesti yhteisiä tapaamisia. Vuosittain järjestetään yhteistyötapaaminen, johon osallistuu Leader-ryhmät, niiden hallitus ja Uudenmaan ELY-keskus. Tulevalla kaudella yhteistyötä tehdään mm. koulutusten järjestämisessä ja viestintämateriaalin laatimisessa. Pääallekkäistä työtä vältetään. Yhteiset vuosittaiset teemat, esim. nuoriso, ympäristö, kansainvälinen toiminta ja yrittäjyys, ELYn ja

Leader-ryhmien kanssa lisäävät yhteistä näkyvyyttä ja toiminnan vaikuttavuutta. Leader-ryhmien tavoitteena on toteuttaa yhteinen hanke jokaisesta teemasta.

Paikallisella tasolla yhteensovittamiskeskustelut on käyty alueellisten yrityspalveluyksiköiden ja yritysten neuvontaorganisaatioiden kanssa, joista keskeisiä EMO:n alueella ovat ProAgria Etelä-Suomi, Keski-Uudenmaan kehittämiskeskus Keuke, Keski-Uudenmaan Uusyrityskeskus ja Hyvinkään-Riihimäen seudulla toimivat YritysVoimala Oy ja Yrityspaja. Yhteistyö toimii siten, että EMO toimii rahoittajan roolissa ja ohjaa yritysneuvontaa tarvitsevat asiakkaat em. yksiköihin. Ennen rahoituspäätösten tekemistä EMO voi pyytää ko. yksiköiltä lausuntoja hankkeiden liiketaloudellisesta kannattavuudesta sekä alueen kilpailutilanteesta.

Alueella toimivien yhdistysten kanssa yhteistyötä on tehty etenkin EMO:n omien hankkeiden kautta.

7.3 Viestintä, tiedottaminen ja oppiminen

EMO:n viestinnän tavoitteena on strategian ja rahoitusmahdollisuuksien tunnetuksi tekeminen sekä paikallisesta omaehtoisesta kehittämistyöstä, hankkeista ja niiden tuloksista tiedottaminen. EMO on laatinut uuden viestintäsuunnitelman talven 2022 aikana. Viestinnässä tavoitteena on, että kullekin kohderyhmälle viestitään oikeanlaista viestiä sopivimmalla välineellä sekä viestinnän säännöllisyys. Viestintäsuunnitelma esitetään tiivistetysti oheisessa tiedottamisen vuosikellossa.

Kohderyhmä	Viestin sanoma / luonne	Kanava / väline	Sykli/vuosi
Sisäinen viestintä			
hallitus	Tiedottava	whatsup	jatkuva
jäsenet	Tiedottava, aikaansaannokset	uutiskirje	3
kunnat / virkamiehet	Tiedottava, hyöty kunnalle	uutiskirje	2
kunnat / päättäjät, hallitus	Tiedottava, hyöty kunnalle	henkilökohtainen	1
Ulkoisen viestintä			
vanhat hanketoimijat	Myynnä sanoma	some, tiedote, uutiskirje	jatkuva
uudet asiakkaat	Myynnä sanoma	some, lehdet	jatkuva
neuvontajärjestöt	Tiedottava	uutiskirje	6-12
yrittäjäjärjestöt	Tiedottava	uutiskirje	6-12
yhteistyökumppanit	Tiedottava, myynnä	uutiskirje	6-12
Markkinointiviestintä			
suuri yleisö	Myynnä, houkutteleva	lehdet	jatkuva
"parhaat hankkeet - tapahtuma"	Tiedottava, myynnä	lehdet, somet	jatkuva

7.4 Hallitus ja henkilöstö

EMOn hallitus vastaa strategian hallinnosta ja toteutuksesta. Hallitus on muodostettu kolmikantaperiaatteella. EMO toimii yhdistyksenä yhdistyslainsäädännön mukaisesti ja sillä on henkilö- ja yhteisöjäseniä, vuoden 2022 alussa jäseniä oli n. 90. Tavoitteena on kasvattaa jäsenmäärää systemaattisesti 10 % vuodessa. EMOlla on yksi toimisto ja käytössä strategian toteuttamisen kannalta tarvittavat välineet ja laitteet.

Maaseutuohjelman toteutukseen on käytettävissä 2 htv:ta: toiminnanjohtaja ja ohjelmapäällikkö, joka vastaa myös EMOn kv-asioista. Kaupunkien asukaslähtöisen kehittämistoiminnan edistämiseen varataan 1 htv:n työvoima. Toiminnanjohtaja vastaa yhdistyksen hallinnon ja omien hankkeiden toteuttamisesta, päivittäisen toiminnan johtamisesta sekä osallistuu hanketoimijoiden neuvontaan. Ohjelmapäällikkö vastaa EMOn kansainvälisestä toiminnasta ja omalle henkilöstölle, hallitukselle ja hanketoimijoille järjestettävästä valmennuksesta sekä kv-hankkeiden valmistelusta ja neuvonnasta. Sen lisäksi hän osallistuu hankehakijoiden aktivointiin ja neuvontaan sekä toimii tarvittaessa toiminnanjohtajan sijaisena.

EMOn oma taloushallinto ja hankkeille annettava talousneuvonta tuotetaan ostopalveluna Leader-Silmusta. Hankekohtaista yhteistyötä ja yhteisiä asiantuntijoiden käyttöä tehdään sekä Hämeen että Uudenmaan Leader-ryhmien kanssa. Leader-VarsinHyvän ja Leader-POKOn kanssa tehtyä vertaisauditointia jatketaan ja syvennetään.

8. SEURANTA JA ARVIOINTI

Hanketoimijoiden näkemyksiä toiminnan onnistumisesta ja kehittämistarpeista kartoitetaan säännöllisin väliajoin tehtävillä sähköisillä kyselyillä. Laajemmissa selvityksissä tehdään yhteistyötä naapuri Leader-ryhmien kanssa. Ohjelmakauden aikana tehdään laajempi väliarviointi toimintaryhmätyön onnistumisesta ja ohjelmakauden päättyessä tuloksellisuudesta. Näiden arviointien toteutuksessa hyödynnetään alueen ammattikorkeakouluja.

Strategian toteutumista seurataan mm. seuraavien tietojen avulla:

- hankehakemusten ja yhteydenottojen määrä
- syntyneiden yritysten määrä
- syntyneiden työpaikkojen määrä
- yritysten liikevaihdon kasvaminen
- uusien tuotteiden ja palveluiden määrä
- talkoota tehneiden henkilöiden määrä, ikä, sukupuolijakauma ja tehdyt talkootyötunnit
- järjestettyjen tapahtumien ja tilaisuuksien määrä ja niihin osallistuneiden määrä
- uusien tai uudistettujen tapahtumien määrä
- tehtyjen kylä- yms. suunnitelmien määrä
- julkaisujen määrä
- hankkeista hyötyvien määrä/hankkeiden vaikuttavuus
- kunnostettujen/rakennettujen rakennusten määrä ja/tai neliömäärä